

Begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid 1986

Loongolf

Na een periode van ruim 20 jaar (1960-1981), waarin de stijging van de reële lonen cumulatief zo'n 30 à 35% is uitgegaan boven de stijging van de arbeidsproductiviteit is hierin dankzij het Stichtingsaccord 1982 een opmerkelijke kentering gekomen. Naar de huidige ramingen bleven de reële lonen van 1982 tot en met 1985 cumulatief ca. 12% achter bij de stijging van de arbeidsproductiviteit. Hierdoor kon de vermogenspositie van het bedrijfsleven worden versterkt, de concurrentiepositie worden verbeterd en trad er weer herstel van werkgelegenheid op.

Naar de mening van de VVD-fractie zal ook in de volgende kabinetsperiode de loonmatiging moeten worden doorgezet. Het is een essentiële voorwaarde voor een verder herstel van de werkgelegenheid. Berichten over gevaar van een loonexplosie stemmen daarom dan ook tot grote ongerustheid. Een aantal zaken spelen hierbij een rol, zoals: de toekenning van onregelmatigheidstoelagen bij de overheid (brandweer, loodsen), het feit dat de CAO-onderhandelingen decentraal en gedifferentieerd gevoerd worden, de wens om na enkele jaren van achteruitgang in koopkracht vooruit te gaan en de teleurstelling, dat de arbeidstijdverkorting (ATV) minder nieuw personeel heeft opgeleverd dan aanvankelijk werd verwacht. De huidige situatie is voor de VVD dan ook een testcase of loondifferentiatie in ons land tot de mogelijkheden behoort. Bij loondifferentiatie horen per definitie elementen als onregelmatigheidstoelagen, toeslagen voor onaangenaam werk en toeslagen voor bekwaamheden waar een groot tekort aan is. Deze toeslagen zullen echter steeds goed onderbouwd moeten worden. Ook naar andere functiegroepen toe. Indien dat niet gebeurt wordt een „haasje-over-effect" uitgelokt met negatieve gevolgen voor de economische ontwikkeling van ons land.

De VVD heeft dan ook gesteld, dat als goed te motiveren toeslagen niet kunnen, daarmee de broodnodige loondifferentiatie in duigen valt. Goed te motiveren differentiatie inclusief toeslagen is het enige, dat in het kader van voortgaande loonmatiging verantwoord is. Spontane koopkrachteisen via een loongolf over de hele linie zouden een misdaad zijn tegenover de 750.000 werklozen en de tienduizenden toetreders tot de arbeidsmarkt.

Arbeidsduurverkorting en/of scholing?

Het derde spoor van het kabinetsbeleid („spreiding van werk") heeft in deze kabinetsperiode 250.000 mensen aan werk geholpen. Schadelijk is dan ook de bewering, dat ADV geen zin meer zou hebben. Spreiding van werk – als aanvulling op het scheppen van nieuw werk – zal ook in de komende kabinetsperiode onmisbaar zijn als instrument om te voorkomen dat de werkloosheid tussen nu en 1990 met 200.000 oploopt. Echter, net als bij de lonen, is ook bij ADV differentiatie het wachtwoord. Afhankelijk van de sector, het bedrijf, de functie, de persoon moet uitwerking kunnen worden gegeven aan het loonoffer voor ADV. De VVD-

fractie schuwt de dogmatiek, dat verkorting van de werkweek tot 36 of 32 uur voor iedereen zaligmakend is. Specifieke vormen (VUT, deeltijdarbeid, (jeugd-)werkplannen) van ADV leveren meer resultaat op, als het gaat om de vraag of de loonoffers voor ADV in de praktijk ook leiden tot de aanstelling van nieuw personeel.

Met name bij het middelbaar en hoger personeel leidt ADV tot knelpunten. Herbezetting van ADV leidt hier tot het maken van overuren en verdere ADV strandt dikwijls op gebrek aan scholing bij bestaand en nieuw aan te trekken personeel. De VVD heeft er dan ook bij het kabinet op aangedrongen om bij het overleg tussen kabinet en sociale partners eind november, van scholing en vakbekwaamheid een centraal thema te maken. Naar de mening van de VVD verdient het aanbeveling om in dat kader de mogelijkheid te openen van (gedeeltelijke) omzetting van het loonoffer voor ADV in een loonoffer voor verdere scholing en opleiding, daar waar ADV niet kan. Groepen werknemers zouden dan aanspraak kunnen maken op verdere opleiding gedurende de uren, die langs de weg van de afgesproken ADV zijn verzameld. Het loon- en salarisoffer wordt aldus niet omgezet in vrije tijd, maar in opleidingsuren. Ook langs deze weg kunnen nieuwe arbeidsplaatsen ontstaan. Het bestaande personeel wordt immers gedurende een aangesloten periode verder geschoold en opgeleid. De daardoor vrijkomende uren kunnen dan door anderen worden herbezett.

Minima

Het grote aantal „minima" (2,6 miljoen, waarvan circa 700.000 „echte" minima) en het nog altijd relatief hoge niveau van het sociale minimum maakt bevestiging in 1986 en in de kabinetsperiode daarna onvermijdelijk. Het niveau van het sociale minimum voor alleenstaanden en echtparen is in ons land gemiddeld een derde tot een kwart hoger dan in de andere EEG landen. Het aantal en de hoogte van de uitkering legt een zware claim op de solidariteit van de werkenden met de minima. Middels verlaging van de belastingen en premies streeft de VVD – ook in de periode 1987-1990 – naar waarborging van de koopkracht van het sociaal minimum. Het noodinstrument van de eenmalige uitkering zou op deze wijze dan uiteindelijk tot nul teruggebracht kunnen worden.

Minimum (jeugd-) loon

De VVD deelt de mening van de SER, om de minimumlonen verder te verlagen, niet. Uitvoering van het SER-advies zou betekenen, dat het minimumloon lager zou worden dan het sociaal minimum voor volwassenen, waardoor werknemers op het minimumloon toeslagen zouden moeten ontvangen uit de bijstand (ABW). Dit is de omgekeerde wereld. Tevens loopt het netto-minimumloon (anders dan de netto-minimum-uitkering) niet uit de pas ten opzichte van andere EEG-landen. De wortel van het kwaad zit niet in de hoogte van het minimumloon, maar in de zeer hoge belastingen en premies voor werkgevers en werknemers.

De VVD was gelukkig met het feit, dat het kabinet haar voornemen om de minimum-jeugdlonen tot 18 jaar af te schaffen, heeft opgeschort. Na de structurele verlagingen in

1981, 1983 en 1984 voelt de VVD daar niet voor. Na die verlagingen liggen de Nederlandse minimum-jeugdlonen beduidend onder het niveau van de qua leeftijd vergelijkbare minimumlonen in andere EEG-landen.

Denivellering

Rekeninghoudend met het secundair (belastingen en premies) en tertiair (subsidies) inkomen zijn de Nederlandse inkomensverhoudingen zeer sterk ineengedrukt. De nota inkomensbeleid 1986 geeft in dat opzicht onthullende cijfers:

Niveau	Netto-inkomen plus subsidies (gulden p.j.)	Netto-inkomensverhouding t.o.v. het minimum	Aantal volwassen werknemers
minimumloon	25.970	—	—
modaal	28.215	1 op 1.09	40%
1,5 × modaal	30.822	1 op 1.19	85%
2 × modaal	34.513	1 op 1.33	94%
3 × modaal	50.057	1 op 1.93	99%
4 × modaal	62.757	1 op 2.42	100%

Zo is het verschil tussen het netto-inkomen van een werknemer op minimumniveau respectievelijk op modaal niveau nog geen f 200,- per maand.

Ook de inkomensverdeling naar huishoudens (die het meest volledig de welvaartsverhoudingen in de samenleving weergeeft) is sterk afgeplat. De bestedingsmogelijkheden van de top-10% huishoudens blijken dan nog maar 1,6× zoveel te bedragen als die van de onderste 10% huishoudens. Hierin is de invloed van aftrekposten zelfs verwerkt.

Verdere nivellering tussen de laagste en hoogste inkomens is dan ook volstrekt uit den boze. Tussen minimum en 2× modaal is actieve denivellering van de kant van de overheid (in de secundaire en tertiaire sfeer) alleszins gewenst.

Bruto-netto-traject en WIG

Het verschil tussen bruto-verdienen en netto-overhouden voor de werknemer (bruto-netto traject) en het verschil tussen loonkosten voor de werkgever en netto-overhouden voor de werknemer (de WIG) is in ons land naar internationale maatstaven zeer groot.

Niveau 1985	loonkosten gld.	Bruto-loon gld.	Netto-loon		
			gld.	% bruto loon ¹⁾	% loonkosten ²⁾
minimumloon	31.980	25.640	18.880	73	59
modaal	51.350	40.000	25.380	63	49
1,5× modaal	75.280	60.000	32.100	54	43
2× modaal	100.480	80.000	41.140	51	41
3× modaal	145.600	120.000	57.760	48	40
4× modaal	190.710	160.000	70.691	44	37

1) bruto-netto traject 2) de WIG

Deze zeer grote wig is één van de grootste obstakels op weg naar meer economische groei. De VVD vraagt zich af of de WIG inmiddels niet een erger kwaad is dan het (gelukkig dalende) financieringstekort.

Absurd is bijvoorbeeld het bruto-netto-traject voor de middeninkomens tussen f 35.000,- en f 50.000,-.

bruto-inkomen (gld.)	netto-inkomen na aftrek belastingen en premies (gld.)	tertiair inkomen incl. subsidies (gld.)
35.000	22.500	27.635
45.000	26.600	28.435
50.000	26.900	27.065

Wie naar de derde kolom kijkt merkt, dat voor de middeninkomens tussen f 35.000,- en f 50.000,- geldt: „nog één zo'n fout en je krijgt bruto-salarisverhoging”.

Naar de mening van de VVD betekent dit, dat er tevens een herbezinning moet komen op de inkomensafhankelijke regelingen (omvang 10 miljard), welke ten behoeve van verlaging van de belastingtarieven geleidelijk moeten worden teruggebracht.

Marginale tarieven

Samenhangend met het bovenstaande moet eveneens geconstateerd worden, dat de marginale tarieven van belastingen, premies en subsidies ongekend hoog zijn. Met name bij de overgang van inactief zijn (op het niveau van het minimum) naar actief worden. De marginale druk is daar 100% of meer. Ook tussen minimum en 1,5× modaal zijn de marginale tarieven uitzonderlijk hoog. Dit remt de dynamiek op de arbeidsmarkt.

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Begroting sociale zaken – pensioenen

Tijdens de begrotingsbehandeling sociale zaken is de problematiek van de pensioenbreuk ter discussie gekomen. Dit gebeurde naar aanleiding van het advies van de SER, dat 25 oktober j.l. tot stand was gekomen.

Het SER advies ging gepaard met enige aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid. Het gepresenteerde pakket waarover werkgevers- en werknemersorganisaties het unaniem eens waren, zag er als volgt uit:

1. Wie tussentijds een pensioenregeling verlaat, krijgt voortaan een premievrije pensioenaanspraak meer naar evenredigheid.
2. Indien toeslagen op ingegane pensioenen worden gegeven, moeten die betrekking hebben op alle ingegane pensioenen (dus ook de ingegane pensioenen van mensen die tussentijds vertrokken zijn).
3. Wettelijke belemmeringen voor overdracht van pensioenkapitaal van de oude naar de nieuwe werkgever (pensioenuitvoeringsorgaan) moeten worden weggenomen.
4. Er wordt een circuit voor deze waardeoverdracht opgericht, met bindende spelregels.
5. Pensioenregelingen die de pensioenopbouw + risicodeking voor onvrijwillig werklozen voortzetten, kunnen hiervoor een financiële bijdrage ontvangen uit de rentebaten van het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering.
6. De Stichting van de Arbeid beveelt het bedrijfsleven aan pensioenverlies zoveel mogelijk te beperken, door toepassing van hetzij:
 - levensjarensystemen;
 - systemen van dienstjaren met indexatie;
 - andere oplossingen, zoals de gelijke behandeling van gepensioneerden en mensen met premievrije pensioenaanspraken.
7. Na drie jaar inventariseert en evalueert de Stichting, in welke mate de aanbevelingen zijn opgevolgd. De SER wordt daaromtrent geïnformeerd.
8. De aanbevelingen van de Stichting vervallen, indien verdergaande wettelijke maatregelen worden voorgenomen. Want dan valt de kostenkant niet meer te overzien.

Dit pakket moet naar het oordeel van de VVD-fractie worden gezien als één totaal afgewogen geheel van wettelijke maatregelen en vrijwillige afspraken tussen sociale partners.

Het totale pakket, de wettelijke en vrijwillige maatregelen gezamenlijk, is voor de VVD-fractie een acceptabel geheel.

De wettelijke maatregelen moeten zo snel mogelijk worden voorbereid en bij de Kamer worden ingediend. Bovendien moeten de komende twee jaar de vrijwillig te nemen maatregelen daadwerkelijk worden geaccepteerd. Als dat laatste niet gebeurt, moeten alsnog wettelijke maatregelen volgen om de nog resterende pensioenbreuken te sauveren.

(Voor nadere informatie: R.L.O. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 2658.)

Nota Regionaal Sociaal Economisch Beleid 1986-1990

Ten opzichte van het tijdstip van behandeling van de vorige nota voor het regionaal sociaal economisch beleid is er veel in onze economie veranderd. De werkloosheid is zeer sterk gestegen en de noodzaak van een inspanning voor ingrijpende herstructurering van de Nederlandse industrie wordt algemeen ingezien.

In de voorliggende nota wordt aan deze aspecten ruim aandacht besteed en vanzelfsprekend is voor het Kabinet de zorg voor een spoedig herstel van de nationale economie een opdracht met de hoogste prioriteit. Dit houdt in dat in feite in deze nota, het zwaartepunt van de overheidsinspanning verplaatst wordt naar algemeen generieke maatregelen. In zekere zin komt het regionaal sociaal-economisch beleid zoals dat jaren heeft gefunctioneerd daardoor op het tweede plan en wordt een verschuiving zichtbaar.

De Nota 1986-1990 bevat een goede analyse van de huidige situatie en een goede evaluatie van hetgeen in de afgelopen periode is gedaan. Maar uit de conclusies over het te voeren beleid blijkt niet dat wordt voortgebouwd op de resultaten die in de voorgaande jaren waren bereikt.

Het huidige beleid kent 2 doelstellingen. De eerste betreft het bestrijden van regionale achterstand uit een oogpunt van rechtvaardigheid. De tweede het stimuleren van het economisch functioneren van iedere regio. Het begrip regio is gedefinieerd als „geografisch gebied dat een onderling samenhangend patroon van sociaal-economische activiteit kent“. De eerste doelstelling is de oudste en vooral van belang in een tijd van gunstige conjunctuur. De tweede doelstelling wint aan gewicht naarmate de conjunctuur ongunstiger wordt. In een periode van economische crisis zal algemeen generiek beleid het dringendst worden gevraagd. Het beleid volgens de tweede doelstelling kan daarbij een ondersteunende en aanvullende functie hebben. Uit de eerste doelstelling volgt dat het beleid dat hierop is gebaseerd en dat positief discriminerend is ten aanzien van andere regio's tijdelijk moet zijn. Als het beleid succes heeft en de achterstand wordt ingelopen kan het worden afgebouwd. Als het geen succes heeft komt de vraag aan de orde of het moet worden gecontinueerd en zo mogelijk worden vervangen door iets dat meer resultaat heeft.

Het beleid dat is gebaseerd op de tweede doelstelling is niet noodzakelijk tijdelijk, hoewel uiteraard de instrumenten kunnen wisselen afhankelijk van de in de regio aanwezige omstandigheden. De VVD-fractie stemt in met de taak die aan de Provincies is toebedeeld. Die provinciale taak is in de afgelopen jaren ontwikkeld en leidt tot een grotere betrokkenheid bij en een inspanning voor de economische ontwikkeling van de eigen regio.

Vastgesteld moet worden dat de provinciebesturen die taak hebben opgevat op een constructieve en doeltreffende wijze. Via het voordereedschepende beleid zijn met beperkte Rijksmiddelen die stimulerend werken, relatief

grote bedragen voor het wegwerken van knelpunten in de infrastructuur beschikbaar gemaakt. Gestimuleerd met bescheiden Rijksmiddelen groeit geleidelijk aan een grotere inspanning op provinciaal niveau. Die inspanning bevordert niet alleen de regionale welvaart, maar draagt ook bij aan het herstel van de nationale economie, met name als door de provinciale activiteiten de knelpunten worden weggenomen, die als gevolg van het landelijk herstelproces zichtbaar worden. De dynamiek van het herstelproces wordt versterkt, door de snelle veroudering van bestaande industrietakken en de opkomst van geheel nieuwe. In zo'n situatie behoeft het geen verbazing te wekken dat de bestaande infrastructuur niet afgestemd is op wat zich ontwikkelt. De gewenste vernieuwing dient ondersteund te worden door de noodzakelijke aanpassingen van de infrastructuur. Vaak gaat het niet om grote nationale projecten maar om projecten van een bescheiden schaal voor het Rijk, maar nog wel groot voor de Provincie. Via het voordereedschepende beleid is een juist evenwicht gevonden tussen het nationaal belang en het Provinciaal belang en tussen de Rijksverantwoordelijkheid en die van de Provincie. Zodoende wordt een optimale benadering bereikt. „Kan de Provincie nu deze taak op korte termijn overnemen? Wij hebben vertrouwen in de provinciale besturen, maar weten dat het nationaal belang van verschillende projecten zo groot is dat betrokkenheid van de Regering in de komende jaren niet gemist kan worden. We willen dat de provincies komen tot een eigen aandeel in het economisch beleid, uit algemeen belang en uit provinciaal belang, maar we willen de komende jaren die ontwikkeling niet te afstandelijk benaderen. Met name omdat de komende jaren in het teken zullen staan van het nationaal herstel, een beleid dat onder dit Kabinet vorm heeft gekregen, en inhoud en resultaat.“

De VVD-fractie heeft kennis genomen van wat in het SER-advies over overheidsinvesteringen in de infrastructuure sector wordt gesteld. Met grote belangstelling wachten we op de conclusies die door de SER getrokken zullen worden over de betekenis van overheidsinvesteringen als beleidscategorie, de samenhang tussen investering en onderhoud in infrastructuur en de behoefte aan infrastructuur. We hebben de indruk dat het beleid ten aanzien van versterking van infrastructuur ten behoeve van nieuwe investeringen nog niet tot volwassenheid is gekomen en dat herbezinning op dit punt, vooral nu vaststaat dat de vernieuwing van de industrie in snel tempo zal voortgaan, van groot belang is. We willen de Minister aanmoedigen zich hierover nader te oriënteren en de Kamer daarover te berichten, zodat we de resultaten van advisering en van ministeriële overwegingen kunnen benutten voor een eventuele bijstelling van het beleid zoals dat in de voorliggende Nota is voorgelegd.“

In zijn antwoord stelde Minister Van Aardenne zich voorzichtig op maar liet de ruimte om tot enige bijstelling van de nota te kunnen komen. Bij de behandeling van de begroting Economische Zaken zal de besluitvorming moeten worden afgerond.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

Milieubegroting 1986 IMP Milieubeheer 1986-1990

Tegelijk met de begroting Milieubeheer 1986, werd ook het Initiatief Meerjaren Programma Milieubeheer 1986-1990 behandeld. De VVD-fractie prees de Minister voor zijn

bijdrage aan de verwezenlijking van de milieuparagraaf uit het Regeerakkoord.

De fractiewoordvoerder wees erop, dat de Wet Bodembescherming die in de Kamer is aangenomen, de regeling voor het voorkomen van de bodemverontreiniging behelst. Daarnaast is de sanering van ernstig vervuilde gebieden in gang gezet en uitgevoerd. Vervolgens memoreerde hij de problematiek van de opslag van radioactief afval, die met doelmatigheid en openheid door de bewindsman werd aangepakt. Dat heeft geresulteerd in een door de Kamer aanvaarde methode van interim-opslag op land voor de periode van 50-100 jaar. Voorts zijn er in deze ambtsperiode belangrijke vorderingen gemaakt ten aanzien van de vereenvoudiging van vergunningenprocedures in die zin dat in de loop van de komende jaren de verplichting tot een Hinderwetvergunning zal komen te vervallen en worden omgezet in een melding voor meer dan 100.000 inrichtingen. Er zijn in de afgelopen periode tevens een aantal belangrijke wetten in de Tweede Kamer behandeld en doorgeleid naar de Eerste Kamer, waardoor het wettelijk fundament waarop het milieubeleid rust, zijn voltooiing nadert en de aandacht meer en meer wordt gericht op de doelmatigheid bij de uitvoering en verbreding van het draagvlak. Hiertoe wil het IMP Milieubeheer 1986-1990 een bijdrage leveren. Daarmee heeft de Minister een belangrijke verschuiving bewerkstelligd naar een milieubeleid waarin een ieder een eigen verantwoordelijkheid heeft, waarop men mag en kan worden aangesproken door de overheid; één van de doelstellingen van het Regeerakkoord.

Op het gebied van de uitbreiding van de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne heeft de Minister een eerste aanzet gegeven, waarbij over het hoofdstuk financiën echter nog geen duidelijke overeenstemming in de Kamer is bereikt.

Al met al zaken waarover de VVD-fractie haar waardering heeft uitgesproken.

Toch meende de VVD-woordvoerder ook de eigen visie van de VVD-fractie op het milieubeleid nog eens duidelijk te moeten uiteenzetten.

Voor de VVD-fractie staat het onomstotelijk vast, dat de zorg voor het milieu in een dichtbevolkt land als Nederland met een hoge welvaart de hoogste prioriteit moet hebben. Daaronder verstaat zij dat de overheid de normen moet aangeven die gehandhaafd of bereikt moeten worden, de kaders moet aangeven waarbinnen de processen en procedures moeten plaatsvinden en de voorwaarden moet scheppen, waardoor doelmatigheid in het milieubeleid kan worden bereikt. Hierbij moeten zo velen als mogelijk worden betrokken en een eigen verantwoordelijkheid worden gegeven en daar waar het menselijk handelen niet van die verantwoordelijkheidszin getuigt en duidelijk afwijkt van de gestelde voorschriften moet de overheid corrigerend kunnen optreden. Daartoe moet volgens de VVD-woordvoerder het milieubeleid helder geformuleerd worden met duidelijke en doelmatige voorschriften, waarbij er ook een goede voorlichting van overheidswege dient te worden gegeven om bij te dragen tot de bewustmaking van wat onder onzorgvuldig handelen wordt verstaan.

De VVD-fractie vindt dat het IMP Milieubeheer 1986-1990 een stap op de goede weg is, zij het dat zij de mening is toegedaan dat hier en daar de accenten beter dienen te worden gelegd, teneinde de burger het vertrouwen te geven in de juistheid van inzichten bij de overheid omtrent het beleid, dat derhalve consistentie behoeft. Met name moet worden voorkomen dat de schuldvraag over fouten die zijn gemaakt door het ontbreken van een dergelijk in- en overzicht gaan prevaleren boven het vinden van oplossingen.

De VVD heeft moeite met een milieubeleid dat wordt gebaseerd op angst en bangmakerij. De doelmatigheid van beleid wordt dan aangetast, omdat bestuurders die via een zakelijke benadering een goede oplossing trachten te vinden, door de emoties geen gehoor meer vinden voor een goede afweging. Ook moet worden gewaakt tegen een te vergaande politicering van de problematiek. Dat leidt tot extreme politieke stellingnamen, waarbij schurken en onschuldigen scherp tegenover elkaar worden geplaatst.

De VVD-fractie bepleit een doelmatig beleid, waarbij zij de voorwaarden vervuld wil zien die zo'n beleid mogelijk maakt, zoals kennis van zaken, voldoende gegevens over gevaar van blootstelling aan bepaalde stoffen met name in termen van veiligheid en voorts een directe, snelle en betrouwbare informatie aan betrokkenen, zodat een beïnvloeding van een geruchtenstroom wordt vermeden. Hiertoe moeten bestuurders geloofwaardig zijn en op dat punt moeten in het verleden gemaakte ernstige fouten voorkomen worden.

Een eerste oordeel over het IMP Milieubeheer 1986-1990 kan volgens de VVD-fractie positief zijn, omdat zij hierin een betere en duidelijkere presentatie van het milieubeleid terugvindt, waarbij tevens de keuze voor een 2-sporen beleid zeer aanspreekt, omdat het spoor van een brongericht beleid zich richt op doelgroepen die een eigen verantwoordelijkheid gaan dragen voor het milieu.

Tenslotte werd nog nader ingegaan op enkele punten die in het Meerjarenprogramma aan de orde werden gesteld, namelijk de risico-analyse, de grensoverschrijdende milieuverontreiniging en de inpassing van de productieprocessen in natuurlijke kringloopprocessen. Bij dit laatste punt werd aandacht gevraagd voor het zodanig ontwerpen van produkten, dat hergebruik van de materialen na afloop van de nuttige gebruikperiode gemakkelijk wordt.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

U neemt toch ook een abonnement op de VVD-EXPRESSE!

Wilt u ook iedere week de VVD-EXPRESSE in de bus en u heeft nog geen abonnement? Vul dan per omgaande de bon in dit nummer in. De VVD-EXPRESSE kost f 50,-* per jaar. Daarvoor krijgt u wekelijks met uitzondering van de recessieperioden dit blad in uw bus. U kunt ook rapporten van de Teldersstichting, die in VVD-EXPRESSE worden aangekondigd gratis aanvragen.

U kunt de bon, die hieronder staat invullen en opsturen, in een envelop met postzegel naar:

VVD-EXPRESSE,
Postbus 19027, 2500 CA 's-GRAVENHAGE.

Ondergetekende: _____ Met blokletters invullen s.v.p.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

geeft zich op als abonnee van de VVD-EXPRESSE

* nog geen geld overmaken. Wij zenden u een acceptgirokaart.